

Sygn. akt IV U 807/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Beata Łożyńska - Motyka
Protokolant:	st. sekr. sądowy Bożena Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2017 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy P. F.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do renty rodzinnej rolniczej

na skutek odwołania P. F.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 28 kwietnia 2017 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje P. F. od dnia 15 października 2016 r. prawo do rolniczej renty rodzinnej po zmarłej żonie D. F..

/-/ SSO B. Łożyńska-Motyka

Sygn. akt: IV U 807/17

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 28 kwietnia 2017 r., znak: (...) odmówił P. F. prawa do rolniczej renty rodzinnej po zmarłej żonie D. F. na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (dalej ustawy rolniczej).

Od powyższej decyzji odwołanie złożył P. F., wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do wnioskowanego świadczenia rentowego. W uzasadnieniu stanowiska podniósł, że jego żona pobierała zasiłek opiekuńczy z tytułu opieki nad chorą matką, co w jego ocenie w związku nieodprowadzaniem składek na ubezpieczenie społeczne skomplikowało okoliczności przyznania prawa do renty rodzinnej.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany rolniczy organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podnosząc, że wydana decyzja jest prawidłowa. Organ argumentował, że zmarła D. F. w dacie śmierci, to jest w dniu 15 października 2016 r. nie była

osobą ubezpieczoną w KRUS oraz nie spełniała warunków do uzyskania emerytury lub renty rolniczej. Wskazał, że w chwili śmierci nie osiągnęła ona wieku emerytalnego przewidzianego w art. 19 ust. 1 a pkt 32 ustawy emerytalnej, jak też zdaniem organu nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej w rozumieniu art. 28 ust. 4 cyt. ustawy, co jest koniecznym warunkiem do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury rolniczej (art. 19 ust.2). Tym samym nie została spełniona żadna z przesłanek wymienionych w art. 29 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony P. F. w dniu 18 listopada 2016 r. wystąpił z wnioskiem do KRUS o przyznanie prawa do renty rodzinnej po zmarłej w dniu 15 października 2016 r. żonie D. F..

W odpowiedzi rolniczy organ rentowy decyzją z dnia 16 grudnia 2016 r. załatwił powyższy wniosek odmownie. Wnioskodawca złożył odwołanie od wymienionej decyzji. Prezes Kasy na podstawie art. 36 ust. pkt 3 ustawy rolniczej oraz art. 83 ust. 6-7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, decyzją z dnia 7 lutego 2017 r., uchylił z powodu błędu zaskarżoną decyzję i wniosek o świadczenie przekazał do ponownego rozpoznania.

(dowód: wniosek – k -1-3, decyzja – k – 35, pismo o uchyleniu decyzji – k – 39, plik -I akt KRUS.)

Na skutek powtórnego rozpoznania wniosku z dnia 18 listopada 2016 r. Prezes Kasy, decyzją z dnia 28 kwietnia 2017 r. – zaskarżoną w powyższej sprawie, odmówił P. F. prawa do renty rodzinnej po zmarłej D. F..

(dowód: zaskarżona decyzja- k -47, plik-I akt KRUS.)

P. F. i D. F. są właścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni 2,26 ha przeliczeniowych, położonych w miejscowości B., (...)-(...) K..

Żona wnioskodawcy, ur. (...), w okresie od 1 stycznia 1983 r. do 31 grudnia 2014 r. (32 lata) podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników. W dniu 21 stycznia 2015 r. D. F. złożyła w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w K. wniosek o przyznanie specjalnego zasiłku opiekuńczego na matkę H. Z. legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Złożyła również oświadczenie, że rezygnuje z prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Decyzją dnia 11 lutego 2015 r. dyrektor MOPS w K. orzekł o przyznaniu na H. Z. specjalnego zasiłku opiekuńczego na okres od 1 stycznia 2015 r. do 31 października 2015 r. Z uwagi na osiągnięty przez zmarłą okres ubezpieczenia, nie odprowadzano za nią w okresie pobierania specjalnego zasiłku opiekuńczego składki na ubezpieczenie społeczne.

(dowód: decyzja o przyznaniu zasiłku – k- 24, plik-I akt KRUS.)

Na tej podstawie KRUS decyzją z dnia 27 lutego 2015 r. stwierdził, że D. F. od dnia 1 stycznia 2015 r. nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno-rentowego.

(dowód: decyzja o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników- k – 31, plik-I akt KRUS.)

Dyrektor MOPS w K., decyzją z dnia 3 listopada 2015 r. na skutek wniosku D. F. z dnia 3 listopada 2015 r. przyznał prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego na H. Z. na dalszy okres, to jest od 1 listopada 2015 r. do 31 października 2016 r.

(dowód: decyzja o przyznaniu zasiłku – k – 25, plik-I akt KRUS, zaświadczenie – k-13 akt sprawy.)

D. F. przez okres ostatnich 3-4 lat przed swoją śmiercią opiekowała się chorą matką i nie prowadziła działalności rolniczej w ramach posiadanego wraz z mężem gospodarstwa rolnego. W gospodarstwie tym nie ma maszyn rolniczych, a grunty orne nie były przez nią obrabiane.

Ponadto, w okresie od 28 listopada 2009 r. do 14 października 2006 r. małżonkowie D. i P. F. pełnili funkcję rodziny zastępczej dla małoletniej K..

(dowód : zaświadczenie –k -14 akt sprawy, zeznania świadków G. C. i J. P. – zapis audiowideo na rozprawie w dniu 11 października 2017r., pisemne oświadczenia- k – 12 akt sprawy.)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Zaskarżoną decyzją odmówiono P. F. prawa do rolniczej renty rodzinnej po zmarłej żonie D. F.. Rolniczy organ rentowy argumentował, że zmarła D. F. w dacie śmierci, to jest w dniu 15 października 2016 r. nie była osobą ubezpieczoną w KRUS oraz nie spełniała warunków do uzyskania emerytury lub renty rolniczej.

W ocenie organu do dnia śmierci - jako współwłaścicielka wraz z mężem gospodarstwa rolnego - nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej w rozumieniu art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U.2016.277 ze zm.), co jest koniecznym warunkiem do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury rolniczej (art. 19 ust.2).

W konsekwencji nie został spełniony żaden z warunków wymienionych w art. 29 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy do przyznania wnioskodawcy prawa do renty rodzinnej.

Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t. j. Dz.U.2016.277 ze zm.), renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny zmarłego:

- 1) emeryta lub rencisty mającego ustalone prawo do emerytury albo renty rolniczej z ubezpieczenia;
- 2) ubezpieczonego, który w chwili śmierci spełniał warunki do uzyskania emerytury rolniczej lub renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy; przyjmuje się, że był on całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym.

Przy czym, w myśl art. 19 ust. 2 pkt 1-3 cyt. ustawy, emerytura rolnicza (wcześniejsza) przysługuje ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;
- 3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Natomiast w myśl art. 28 ust. 4 ustawy rolniczej, uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego produkcji rolnej.

Ponadto, w myśl art. 52 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, do przyznawania świadczeń z ubezpieczenia i do ich wypłaty stosuje się odpowiednio przepisy regulujące przyznawanie i wypłatę odpowiednich świadczeń przysługujących pracownikom i członkom ich rodzin.

Natomiast zgodnie z art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U.2017.1383, ze zm.), w razie zgłoszenia wniosku o rentę rodzinną w miesiącu przypadającym bezpośrednio po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć ubezpieczonego, emeryta lub rencisty, rentę rodzinną wypłaca się od dnia śmierci, nie wcześniej jednak niż od dnia spełnienia warunków do renty przez uprawnionych członków rodziny.

Zdaniem Sądu Okręgowego zaskarżona decyzja podlegała zmianie, bowiem w świetle poczynionych w sprawie ustaleń zmarła D. F. spełniła wszystkie warunki do ustalenia jej prawa do emerytury rolniczej wcześniejszej, o jakiej mowa w art. 19 ust. 2 pkt 1-3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Bez wątplenia D. F. osiągnęła wiek 55 lat, podlegała rolniczemu ubezpieczeniu-emerytalno-rentowemu przez okres ponad 30 lat (od 1 stycznia 1983 r. do 31 grudnia 2014 r.), a ponadto w ocenie Sądu Okręgowego - wbrew stanowisku pozwanego - zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej.

W orzecznictwie sądowym wskazuje się, że konstrukcja art. 28 ust. 4 ustawy rolniczej ma specyficzny charakter, definiuje bowiem pojęcie nieprowadzenia działalności rolniczej, z której wynika domniemanie, że jeżeli emeryt lub jego małżonek są właścicielami (współwłaścicielami) gospodarstwa rolnego - to przyjmuje się, że prowadzą oni działalność rolniczą.

Tymczasem domniemanie to można obalić, co w przekonaniu Sądu orzekającego zostało uczynione w niniejszym postępowaniu. Chodzi bowiem o rzeczywiste wykonywanie działalności rolniczej. Domniemanie takie upada w razie wykazania, że mimo posiadania przez emeryta lub rencistę, bądź jego małżonka, gospodarstwa rolnego, świadczeniobiorca faktycznie nie prowadził na tym gruncie działalności rolniczej (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 września 2009 r., III AUa 650/09).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że własność lub posiadanie gospodarstwa rolnego, pozostaje poza sferą stosunku ubezpieczenia społecznego rolników w sensie bezpośrednich przesłanek tego stosunku oraz, że właściciele gospodarstw rolnych mogą dowodzić, iż nie prowadzą działalności rolniczej. Sąd Najwyższy wskazał, że przy ustalaniu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, ustawowe domniemanie, że właściciel gruntów zaliczanych do użytków rolnych prowadzi działalność rolniczą, może być obalone odpowiednimi dowodami. Tym samym podkreślił, że założenie, iż dla nabycia prawa do emerytury rolniczej, posiadanie (własność, współwłasność) gospodarstwa rolnego znaczy to samo, co prowadzenie gospodarstwa rolnego, jest nieprawidłowe. Nie można utożsamiać pojęcia „prowadzenie (kontynuowanie) działalności rolniczej” z pojęciem „własności lub posiadania gruntu”, ponieważ pojęcia te są nieprzystawalne (por. stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 6 maja 2004 r., II UZP 5/04 - OSNP 2004 Nr 22, poz. 389, uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2005 r., I UK 59/05, (OSNP 2006/19-20/310, por. też np. uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 20 września 2013 r., sygn. akt III U 506/13, LEX nr 1718596, wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 18 grudnia 2013 r., IV U 1042/13, LEX nr 1716356).

Zdaniem Sądu orzekającego zasadnicze znaczenie dla takiej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego miały zeznania świadków G. C. i J. P., którzy zgodnie potwierdzili, że D. F. nie prowadziła działalności rolniczej. Jako bliscy sąsiedzi gospodarstwa (...), świadkowie jednomyślnie zeznali, że żona odwołującego nie pracowała w gospodarstwie, gdyż od kilku lat opiekowała się chorą matką. Świadkowie byli zgodni, że nie brała udziału w żadnych pracach rolniczych. Grunty rolne w tym gospodarstwie były niewielkie i w zasadzie nie uprawiane.

Zeznania wymienionych świadków były zdaniem Sądu wiarygodne, spójne, wzajemnie się uzupełniały i w pełni zasługiwały na uwzględnienie.

Nie ulega wątpliwości, że od dnia 1 stycznia 2015 r. zmarła nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników, gdyż pobierała z racji sprawowania opieki nad chorą matką, specjalny zasiłek opiekuńczy. Podkreślenia wymaga, że wypłata tego świadczenia poprzedzona była złożeniem przez nią pisemnego oświadczenia (pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań), iż rezygnuje z prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Kierując się poczynionymi ustaleniami Sąd Okręgowy uznał, że D. F. spełniła wszystkie przesłanki do uzyskania emerytury, o jakiej mowa w art. 19 ust. 2 pkt 1-3 ustawy rolniczej.

W konsekwencji wnioskodawca P. F. na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników ma prawo do renty rodzinnej po zmarłej żonie D. F. od dnia 15 października 2016

r. zgodnie z treścią art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U.2017.1383, ze zm.), skoro wniosek o rentę został złożony w dniu 18 listopada 2016 r.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w wyroku.

/-/ SSO Beata Łożyńska-Motyka